

בול חדש נולד

ספרד יורשו של פרדיננד

הספרדים גרשו את היהודים וגילו את אמריקה בעת ובעונה אחת — בשנת 1492. היה קשר בין שני המאורעות: רובו של העם היהודי היה עתיד לעבור לאמריקה, ודעת הקהל היהודית שם משפיעה עתה על גובה המענקים שספרד הענייה מקבלת מיב שתהבת העשירה. על כן היה גם הגנרליסימו פראנציסקו פראנקו, הרוזן השמנמן והפיקח של ספרד, מעוניין לסלק כמה אי-הבנות שנוצרו לפני 463 שנה. הדרך: מתן ראיון מיוחד לאחר העתונאים הימניים והריאקציוניים ביותר של אמריקה, דויד לורנס. היה זה ראיון מיוחד מאד:

"בארצות-הברית ישנם האזורים כי בספרד ישנה אנטישמיות מסויימת. האם זה נכון?"

גרימניה (הנאצית) כימי המלחמה, היו לנו רגעים קשים בגלל הגנתנו על היהודים. גרמנו לסנסאציה באירופה כאשר הגננו עליהם, עת היה מצבם בכל רע. אספר לך שני סיפורים אמיתיים.

במקרה אחד בא אלי גנרל ספרדי זקן, שפרש מן השרות, ואמר: "אני נשוי לגברת גרמניה שאמה יהודיה. שמעתי שהיא כלואה במחנה ריכוז גרמני. אני רוצה לבקש ממך טובה, אנא, דרוש כי תשוחרר!"

שלחתי מיד מברק לשגרירנו בברלין. אמרתי לו לפנות מיד לשרי-הפנים הגרמני ולהודיע לו שאנו מעוניינים בגברת ההיא, ושאנו נוטים להביאה לספרד.

כפנות שגרירנו אל השר, נרעש השר נוכח ענייננו באשה שמית. הוא עשה כל מיני צרות, באמרו שאינו יודע היכן המחנה. השגריר אמר לו היכן המחנה, והלך בעצמו אל אותו מחנה. הוא מצא שם את האשה בחוג יהודיות רגשניות ובוכיות.

מקרה בחשמלית. בפעם אחרת נס' עה אשתו של שגריר ספרדי לגרמניה, לבקר אה חולה. באחד הימים נכנסה לחשמלית וישבה, כשראתה אשה עומדת ומחויקה בזרועה ילד. היא קמה ונתנה לאשה לשבת. האשה ישבה ואז בא המכקר ושאל את הספרדיה בנסות מדוע נתנה את מקומה לאשה יהודיה, שנשאה מגדודיך כסימן בולט על כתפה. הספרדיה אמרה: "ב' עיני אין כל הבדל. היא בת-אדם, כמוני, והיא מחויקה ילד. אני ספרדיה, ואני נר-תנת לה את מקומי." הגרמני התבייש ל-מראה עמדה תקיפה כזאת.

כשפלטו הגרמנים לרומניה, רצו להחרים את רכושם של היהודים הספרדיים שם ול-כלאם. צירנו בבוקארשט הגן עליהם, ונתן להם מקלט, שיחררם מן הכלא והעבירם ל-סאלוניקי. הקונסול הספרדי בעיר שמר על רכושם. אותו דבר קרה בארצות אחרות.

ובאור-החסות הכפרדי במארוק הנתת הקהילות היהודיות מאותן הוכיות כמו ה-ספרדים והערבים. בענין זה מעולם לא היתה לנו שם בעיה כלשהי.

"האם ישנם אנשי-עסקים יהודיים בספרד?"

"כן, אחדים. אין שום הפליה לרעתם."

דת

בדרום ובצפון

רבים מי-10 מיליון יהודי הפזורה רואים את ביטויים הלאומי היחיד בביקור בבית הכנסת. לשם כך נחוץ, כמובן, בית-כנסת. עובדה זאת לא נתעלמה מעולם מעיני יד-די ארצות-הברית, בוני בתי-כנסיות מובה-קים, שהגיעו השנה לשיא, הקימו יותר מי-200 בתי-כנסיות חדשים מניו-יורק, ניו-יורק, עד הוליבורי, קליפורניה.

אולם לא היו אלה בתי-הכנסיות היחידים ש' נחנכו השנה. בין השאר הוקם השנה מחוש בית-הכנסת בברצלונה, בית התפילה היהודי הראשון בספרד מאז גירוש ספרד (ראו לעיל). מיקום מעניין עוד יותר לשני בתי-הכנסיות חדשים סופק על ידי הצבא האמריקאי: היה זה הוא שאישר את הקמתם של שני בתי תפילה יהודיים בשנים מבססיו המרוחקים זה מזה למדי — בדרום קוריאה ובצפון גרינלנד.

* מה שלא מנע את שלטונות ספרד, העומדים תחת השפעה מוחלטת של הכנסיה הקתולית לאסור השנה על קהילת מזרית להתכנס באולם ציבורי כלשהו לשם עריכת תפילות ראש השנה ויום-הכפורים.

יהודה

לוי

שמעון

ראובן

גד

דן

יששכר

זבולון

בנימין

יוסף

נפתלי

אשר